

Täysistunto

Torstai 28.9.2023 klo 15.59—18.41

2.1. Suullinen kysymys vammaispalveluista (Kim Berg sd)

Suullinen kysymys SKT 19/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kysymykset aloittaa edustaja Berg.

Keskustelu

16.00 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Tällä viikolla on tullut kuluneeksi sata päivää Orpon hallituksen taivalta, ja mikä onkaan ensimmäinen läpiviety lakiesitys: leikkaus vammaisten ihmisten palveluihin. Eduskunta on hallituspuolueiden äänin päättänyt lykätä vammaispalvelulain voimaantuloa yli vuodella, vaikka viime keväänä ennen vaaleja kaikki olivat yksimielisesti lain takana. Nyt hallitus on kääntänyt takkinsa ja säästää vammaisten ihmisten oikeuksista. Yli vuoden odotus on pitkä aika odottaa välttämättömiä palveluita, varsinkin lapsiperheissä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oliko se vanha lakiesitys jotenkin huono?]

Arvoisa ministeri Juuso, neuro- ja autismikirjolla olevat lapset jäävät edelleen väliinpu-toajiksi eivätkä pääse vammaispalveluiden piiriin. Mitä haluatte sanoa vammaisen lapsen perheelle, joka odotti apua raskaaseen arkeensa, ja nyt tätä apua lapselle ei saada?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vastauksen antaa ministeri Juuso. — Ol-kaa hyvä.

16.01 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhe-mies! Tosiaan viime kaudella ihan viimeisenä lakina hyväksyimme täällä vammaispalve-lulain. Se laki oli erikoinen siinä mielessä, että siihen tehtiin useita muutoksia valiokunta-käsittelyn aikana, ja se on itse asiassa aika ennenkuulumatonta. Silloin kun laki tulee tänne eduskuntaan, se on erittäin huolellisesti valmisteltu, siinä on tehty tarkat vaikutusarviot ja sitä voidaan jonkun verran valiokunnassa vielä säätää, mutta niin isoilla muutoksilla, mitä siihen tehtiin, olisi se laki pitänyt palauttaa ministeriöön näitä vaikutusarviointeja varten. Sen vuoksi olemme olleet pakotettuja lykkäämään tätä lakia, koska hallitus haluaa säilyt-tää sen nimenomaan vammaisille tarkoitettuna erityislakina ja turvata vammaisten oikeu-det. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oikein!] Sen vuoksi joudumme sitä lykkäämään ja te-kemään näitä tarkempia vaikutusarvioita, selkeyttämään sitä soveltamisalaa. Tarkoitus on hyvä: haluamme varmistaa vammaisille hyvät palvelut. [Välihuutoja — Perussuomalais-ten ryhmästä: Se on vastuullista toimintaa!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Ja edustaja Berg jatkaa.

16.03 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tehtiin tarvittavia muutoksia hallituksen esityksiin, [Sanna Antikainen: Ilman vaikutusarviointeja!] ja ne olivat niitä muutoksia, mitä myös te itse sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kannatitte. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Niinpä!] Nyt hallitus aloittaa leikkausurakkansa niistä, jotka eivät pysty puolustamaan itseään, esimerkiksi henkilöistä, jotka tarvitsevat erityisen paljon tukea arjessa pärjäämiseen. Erityisen osallisuuden tuki, tuettu päätöksenteko ja valmennus jäävät toteutumatta. Näiden avulla he olisivat voineet elää elämäänsä itsenäisemmin. Onko niin, että heikennykset nyt todella aloitetaan juuri näiden ihmisten palveluista? Meidän mielestämme tämä on äärimmäisen epäoikeudenmukaista. Me emme hyväksy vammaispalvelulain lykkäämistä.

Pääministeri Orpo, te toistatte haluavanne turvata hyvinvointiyhteiskunnan mutta aloitate leikkaukset kaikista suomalaisista juuri heistä, jotka eivät pysty puolustamaan itseään. Miksi kaikista ihmisistä aloitate leikkaukset juuri näistä vammaisista ihmisistä? [Perussuomalaisten ryhmästä: Eihän siirtäminen ole leikkaaminen!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja jatkaako...? — Pääministeri Orpo.

16.04 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, se on nyt niin, että tämä ei ole leikkauslaki. Me haluamme turvata vammaisten palvelut, [Vasemmalta: Kyllä se on leikkaus!] ja kuten ministeri Juuso erinomaisen hyvin kuvasi, ne muutokset, jotka viime eduskunta teki, olisivat johtaneet tilanteeseen, jossa vammaisten oikeus omiin palveluihinsa olisi vaarantunut. Kenelläkään ei ollut tietoa vaikutusarvioista, kun me käytiin tämä hallitusohjelmaneuvoittelussa läpi, tai siis siitä, kuinka paljon tämä maksaa. Arviot vaihtelivat muistaakseni muutamasta kymmenestä miljoonasta jopa miljardiin. Meidän oli pakko ottaa tämä takaisin, tehdä huolellinen, uusi valmistelu nopeasti — ja se tehdään nopeasti — ja huolehtia siitä, että vammaiset saavat heille kuuluvat palvelut ja että tämä on myöskin taloudellisesti hallinnassa. Vammaiset tulevat saamaan palvelunsa. Ja tämä ei ole leikkauslaki. Me olemme varanneet tähän jopa lisää rahoitusta verrattuna siihen, mikä oli pohjissa. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavan kysymyksen esittää edustaja Nurminen.

16.05 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uudet yliopisto-opiskelijat ovat aloittaneet syksyn opintonsa. Tiedän tapauksia, joissa autistinen opiskelija on saanut kyllä opiskelupaikan mutta ei ole voinut aloittaa opiskelua, koska häneltä on evätty oikeus henkilökohtaiseen apuun ja apuvälineisiin. Nykyinen vammaispalvelulaki on vuosikymmeniä vanha, eikä se tunne esimerkiksi sosiaalisen toimintakyvyn kriteereitä. Siksi monet erityisesti autismi- ja neurokirjon sekä kehitysvammaiset ihmiset ovat nykyisen lain väliinputoajia. YK:n vammaissopimuksen mukaan vammaisille henkilöille tulisi taata samat ihmisoikeudet kuin vammattomille, ja nyt se ei ole näin, vaan nykytilanne on vammaisia syrjivä. Tästä huolimatta annatte tilanteen jatkua. Nimittäin tänä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2023 vp

viikonloppuna olisi uusi vammaispalvelulaki astunut voimaan, ja se olisi auttanut näitä ihmisiä, mutta te teitte hallituksessa arvovalinnan ja lykkäsitte nämä parannukset hamaan tulevaisuuteen. Arvoisa pääministeri, miksi teitte tällaisen arvovalinnan? Eivätkö yhteiskunnassa [Puhemies koputtaa] kaikkein haavoittuvimmat ja puolustuskyvyttömimmät [Puhemies koputtaa] tarvitsisi apua ja tukea?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pysytään minuutissa, niin kaikki ehtivät. — Ja ministeri Juuso.

16.06 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. Hallitus on varannut vuotuista rahaa 20 miljoonaa euroa neuropsykiatrisista häiriöistä kärsivien lasten ja heidän vanhempiansa tukeen, [Perussuomalaisten ryhmästä: Onko oppositio kuulolla?] ja tämä nimenomaan sen vuoksi, että vammaispalvelulaki lykkääntyy sinne vuodenvaihteeseen. Eli kyllä me olemme tähän varautuneet. Me ymmärrämme erittäin hyvin nämä ongelmat, mitä monilla lapsilla ja nuorilla on. Kyllä tähän täytyy panostaa, [Juho Eerola: Tulee lisää rahaa, mutta nämä sanovat, että leikkaus!] ja tämä tehdään nyt alkuvaiheessa sillä tavalla, että resursoimme sinne lisää rahaa 20 miljoonaa vuodessa, mutta jos lasketaan vuosi ja kolme kuukautta, niin yhteensä 25 miljoonaa euroa on tulossa rahaa — ja nimenomaan sen vuoksi, että tämä uudistus myöhästyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Tuppurainen.

16.07 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Alkuun pienet onnittelut, pääministeri Orpo. Teidän hallituksenne on toiminut sen sata päivää. Onnea! Sata päivää on yleensä sellainen tietynlainen johtajuuden merkkipaalu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Nyt on ketunhantä kainalossa!] Mitä sadan ensimmäisen päivän aikana on saatu aikaiseksi? Paljon on ollut puhetta, mutta ymmärrettävästi vähän vielä tekoja. Mutta yhden te olette jo toteuttaneet, ja se on tämä vammaispalvelulain lykkäys. Se tässä salissa eilen hallituspuolueiden enemmistöllä läpi vietiin. Se on siinä mielessä erikoista, että vielä keväällä, vielä maaliskuussa, tämä sama sali hyväksyi, samat puolueet, me hyväksyimme, yksimielisesti tämän vammaispalvelulain, jonka te nyt lykkäsitte hamaan tulevaisuuteen. Monessa perheessä ollaan ymmärrettävästi nyt hieman hämillään, erityisesti näissä nepsy-perheissä, joissa on siis lapsia, joilla on esimerkiksi ADHD tai autismikirjon häiriöitä. Nämä ovat nyt väliinputoajan asemassa. [Jenna Simula: Eivät, vaan saavat lisää rahaa!] Pääministeri Orpo, minä kysyn nyt teiltä näiden sadan ensimmäisen päivän valossa: [Puhemies koputtaa] millaisesta johtajuudesta kertoo se, että aloititte juuri vammaispalvelulain lykkäämisellä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ottaako Grahn-Laasonen? — Olkaa hyvä, ministeri.

16.09 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Joo, kiitos, arvoisa puhemies! Haluan tehdä selväksi sen, mitä ministeri Juuso tässä jo kertoikin. Eli hallitus on erittäin huolissaan ja tietoinen nepsy-perheiden, nepsy-lasten vanhempien, huolesta ja hädästä heidän lastensa ja nuortensa tulevaisuudesta. Ja tästä syystä hallitus on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2023 vp

varannut 25 miljoonaa euroa tämän vammaispalvelulain jatkovalmistelun ajaksi Kelan kuntoutuksen määrärahojen lisäämiseen. [Timo Heinonen: Tästä Tuppurainen voisi kiittää! — Ben Zyskowicz: Tuppurainen ei tiennyt tästä!] Eli nyt on ollut vaaratilanne siinä, että nämä kuntoutusrahat olisivat loppuneet. Hallitus on tähän huoleen tarttunut, ja Kelan kautta tätä neuropsykiatrisesti oireilevien lasten kuntoutusta pystytään jatkamaan. Näitä lisärahoja on sinne myönnetty, ja Kelalta saamani käsityksen mukaan tämä rahoitus tulee riittämään lasten hätään ja perheiden hätään vastaamiseen. Seuraamme tätä tilannetta erittäin herkästi. [Ben Zyskowicz: Eikö kukaan ollut kertonut edustaja Tuppuraiselle tästä?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Lindén.

16.10 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua häiritsee hallituksen vastauksissa täydellinen konkretian puuttuminen. Kun me täällä helmikuussa uudistimme tätä vammaispalvelulakia, niin siinä paranivat ikääntyvien vammaisten tilanne, neuropsykiatrisista häiriöistä kärsivien lasten tilanne, näkövammaisten tilanne, hengitysvajauspotilaiden tilanne, vammaisten lasten asumisen tilanne ja sitten vielä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien vammaisten tilanne voimavararajauksen ulkopuolella olevien kotihoidon lisäämisessä. Nyt kun on tarkoitus poistaa näitä äsken luettelemiani kuutta lisäetuutta, jotka me täällä yksimielisesti päätimme antaa, niin mikä on se konkreettinen vastaus: minkä te näistä otatte pois? En kuullut niiden kolmen päivän aikana, kun kävimme tästä lähetekeskustelun, ykköskäsittelyn ja kakkoskäsittelyn, kertaakaan vastausta siihen, mikä näistä otetaan pois.

Mitä tulee neuropsykiatriseen kuntoutukseen, on olemassa työnjako kuntien, hyvinvointialueiden ja Kelan kesken. Kelan määrärahan lisääminen tai itse asiassa kohdentaminen ei poista tarvetta sieltä hyvinvointialueilta. [Puhemies: Kysymys!] — Minä kysyin: minkä näistä kuudesta aiotte poistaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Juuso.

16.11 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on siitä, että lain soveltamisalaa täytyy tarkentaa. [Vasemmalta: Miltä osin?] Tässä siteeraan oikeusasiamiehen lausunnosta yhtä virkettä. Hän kirjoitti, että ensinnäkin tulisi määritellä, kehen lakia sovelletaan, ja sen jälkeen pitää määritellä, mikä on vamma, mikä on sairaus ja miten määritellään toiminnan rajaus. Tässä olivat nämä yksittäiset oikeusasiamiehen kannanotot, mitkä mielestäni kiteyttivät erittäin hyvin sen, miksi meidän täytyy tätä soveltamisalaa tarkentaa, jotta se säilyy nimenomaan vammaisille tarkoitettuna erityislakina. [Juho Eerola: Vammaisillehan tämä on tarkoitettu!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Väättäinen.

16.12 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vammaispalvelulain siirtämisessä ei ole kyse pelkästään voimaantulon säätämisestä. Tässä on kyse hallituksen tahdosta muuttaa viime kaudella yksimielisesti hyväksyttyä lakia säästöt ja leikkaukset mielessä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!] Arvoisa ministeri Juuso, seison tässä edessänne peloissani ja sydän on kintaan peukalossa, koska en tiedä, mitä te oikein aiotte ja suunnittelette. Voitteko helpottaa oloani Pohjois-Savon hyvinvoin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2023 vp

tialueen perhe- ja vammaispalvelulautakunnan puheenjohtajana ja kertoa, mitä ette aina-
kaan ole muuttamassa juuri hyväksytystä laista, vai onko kaikki kaupan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja ministeri Juuso.

16.12 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhe-
mies! Rauhoittelen kysyjää — ei ole mitään pelättävää. Käymme läpi soveltamisalaa ja tar-
kennamme sitä. Ei tässä ole mitään hätää, niin että voitte olla ihan rauhassa.